

Motion till riksdagen 2025/26:3723

av **Daniel Riazat (-)**

Polisen

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en mer rättvis antagningsprocess för polisutbildningarna i syfte att minska snedrekryteringen och diskrimineringen och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en ny oberoende myndighet som ska ha i uppdrag att utreda anmälningar mot poliser och Polismyndigheten och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om lagförslag som är i enlighet med slutsatserna från Brottsförebyggande rådet, Civil Rights Defenders m.fl. i syfte att motverka rasism och rasprofilering inom Polismyndigheten och av enskilda poliser och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om lagförslag i syfte att motverka sexism, sexuella trakasserier, sexistisk jargong och sexistiska strukturer, tystnadskultur, maktmissbruk och machonormer inom Polismyndigheten och hos enskilda poliser och tillkännager detta för regeringen.

Antagning till polisutbildningar

Riksrevisionen har nyligen granskat antagningen till polisutbildningen. Den övergripande slutsatsen är att antagningen inte är effektiv. Regeringen har under flera år prioriterat att öka antalet poliser. Granskningen visar att regeringens tillväxtmål samt styrningen av Plikt- och provningsverkets provningskapacitet har bidragit till dålig hushållning med statliga medel. Därutöver finns det brister i de underlag som ligger till grund för att avgöra och mäta vilken förmåga som krävs för polisyrket.

De skriver bland annat följande i rapporten:

Polismyndigheten har inte tagit fram en heltäckande arbetsanalys som grund för vilka egenskaper och förmågor som krävs i polisyrket. Därmed är det inte säkerställt att de tester och gränsvärden som används i antagningsprocessen är anpassade för att mäta om de provande har de förmågor som krävs för att lyckas i polisyrket. De tester

som används för att mäta de prövandes styrka och kondition är validerade och vilar på vetenskaplig grund. Kvinnor har dock betydligt svårare än män att klara styrketestet, och det kan inte uteslutas att testet missgynnar kvinnor. Det kan även bero på att gränsvärdena är otydligt underbyggda. Färre personer med utländsk bakgrund klarar begåvningstestet, vilket i huvudsak inte kan härledas till skillnader i betyg eller poäng på högskoleprovet. Den urvalsmetod som används innebär att de prövande måste klara ett moment för att gå vidare till nästa. Detta är särskilt problematiskt i kombination med otydligt underbyggda gränsvärden, och innebär en ökad risk för att lämpade kandidater tidigt faller ur antagningsprocessen på oklara grunder.

Regeringen bör omedelbart komma med förslag som innebär en mer rättvis antagningsprocess för polisutbildningarna i syfte att minska snedrekryteringen och minska diskrimineringen. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

Extern myndighet som ska hantera anmälningar mot poliser

År 2020 inkom 8 000 anmälningar mot poliser, som i juridiska termer rörde sig om påstådda brott med fängelse i straffskalan. 70 % av dessa anmälningar utreddes aldrig.

De allra flesta fallen, över 7 000, rörde brott som ska ha begåtts i tjänsten. Men här finns också anmälningar mot poliser som misstänks för brott på sin fritid, som till exempel olaga hot eller sexuella trakasserier. Endast 20 % av de kvarvarande ledde till någon typ av konsekvens för berörda poliser. Detta innebär att 93 % av samtliga anmälningar lades ner. Det visar Särskilda åklagarkammarens årsrapport för 2020.

Vi kan inte acceptera att Polismyndigheten fortsätter att utreda sig själv. Det behöver inrättas en särskild myndighet, utan några kopplingar till de befintliga myndigheter som är kopplade till Polismyndigheten, som kan utreda ärenden som väcks mot poliser och Polismyndigheten.

Regeringen bör omedelbart komma med förslag om en ny oberoende myndighet som ska ha i uppdrag att utreda anmälningar mot poliser och Polismyndigheten. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

Motverka diskriminering inom och av polisen

Det finns i dagsläget ingen möjlighet att få en samlad bild av polisens alla identitetskontroller och tvångsåtgärder. Polismyndigheten skulle till exempel inte kunna redogöra för omfattningen av de kroppsvisitationer som görs med stöd av polislagen. Det beror dels på att det inte finns något generellt dokumentationskrav – det finns det endast för de visitationer som görs med stöd av rättegångsbalken. Om polisen däremot hittar något misstänkt på den som kroppsvisiteras med stöd av polislagen, måste de upprätta en brottsanmälan och dokumentera beslaget. Bristen på dokumentation innebär att det är svårt att belysa hur man inom Polismyndigheten arbetar med profilering och lika-behandling. Detta menar Brottsförebyggande rådet som gjort en rapport om ämnet.

Samtidigt visar flera rapporter, däribland ”Slumpmässigt utvald” (en rapportserie från kriminologiska institutionen på Stockholms universitet, framtagen av kriminologen Leandro Schclarek Mulinari) på uppdrag av Civil Right Defenders, att bland annat

rasprofilering förekommer inom och av Polismyndigheten. Det framkommer också att poliserna ofta inte ser på rasism och rasprofilering som att det är just rasism och rasprofilering.

Regeringen bör omedelbart återkomma med lagförslag som är i enlighet med slutsatserna från Brottsförebyggande rådet och Civil Right Defenders m.fl. i syfte att motverka rasism och rasprofilering inom Polismyndigheten och av enskilda poliser. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

Senast 2024 publicerades forskning från Linköpings universitet som visade att många poliser låter aktivt bli att berätta om trakasserier de varit med om. Bakom tystnaden finns en rädsla för att drabbas av repressalier och utfrysning om det berättade skulle leda till en rättslig process. Bland intervjupersonerna fanns de som valt att sluta i Polismyndigheten för att den kollega som begått ett sexuellt övergrepp mot dem blivit befordrad, trots att det varit allmänt känt på arbetsplatsen vad som hänt.

En annan forskningsstudie som släpptes 2024 från Umeå universitet visar att sexism, sexistisk jargong och sexuella trakasserier fortsätter att vara ett problem inom Polismyndigheten, trots kraftiga upprop och protester i samband med och efter #MeToo.

Så kan det inte få fortsätta.

Regeringen bör omedelbart återkomma med lagförslag i syfte att motverka sexism, sexuella trakasserier, sexistisk jargong och sexistiska strukturer, tystnadskultur, maktmissbruk och machonormer inom Polismyndigheten och hos enskilda poliser. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

Daniel Riazat (-)